

**UCHWAŁA NR XVII/157/2020
RADY GMINY WARLUBIE**

z dnia 18 czerwca 2020 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020 – 2022 dla Gminy Warlubie stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Warlubie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

Maria Jankowska

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE WARLUBIE NA LATA 2020-2022

I. Wprowadzenie

Dla dobra rodziny, które jest naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, konieczne jest wspieranie rodzin ze strony państwa, w tych przypadkach, kiedy własne zasoby i możliwości nie wystarczają, aby pokonać sytuacje trudne lub kryzysowe. Szczególnie dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i zaspakaja jego potrzeby. Z punktu widzenia potrzeb dziecka, naturalna rodzina jest podstawowym środowiskiem zapewnienia bezpieczeństwa emocjonalnego, jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym główny element stanowią interakcje zachodzące między jej członkami. Rodzina w sposób świadomy i nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Naturalna rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Pomyślny rozwój dziecka jest możliwy w prawidłowo funkcjonującej rodzinie. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, to instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloprotblemowej, należy uwzględnić i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować w rodzinie funkcję opiekuńczo – wychowawczą, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd też, założeniem niniejszego Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy pojawiają się problemy.

Problemem przemocy w rodzinie na terenie Gminy Warlubie zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego celem jest integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Opierając się na założeniach ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r., poz. 821) - dalej u.w.r.s.z. Wskazuje się zaangażowanie asystenta rodziny, o którym stanowi art. 11 ust. 3 i art. 12 u.w.r.s.z. Bardzo ważne jest to, iż rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki i polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Zadaniem asystenta jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Asystent reaguje na sygnały wskazujące na powstawanie

w rodzinie problemów związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem, otrzymywane z różnych źródeł: od pracownika socjalnego, pedagoga szkolnego, z policji, czy też od pielęgniarki środowiskowej. Celem pracy asystenta będzie osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od reszty rodziny. W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dziecka przez rodzinę, powiat organizuje pieczę zastępczą w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Do zadań gminy w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w formach pieczy zastępczej. Należy zauważyć, że wspieranie rodziny, to jednocześnie rozwój i wzmacnianie społeczności lokalnej. Reformy ustroju terytorialnego państwa powodują, że coraz więcej kompetencji przejmują samorządy gmin i powiatów. Dzieje się tak wzorem innych państw Unii Europejskiej, w których służby społeczne funkcjonują jak najbliższej rodziny.

Pomoc Społeczna jako instytucja polityki społecznej państwa ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. W przepisach o pomocy społecznej zawarta jest zasada pomocniczości, która kładzie nacisk na wspieranie, a nie bezpośrednie zaspokajanie potrzeb.

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022, stanowi realizację dyspozycji ustawowej i jest spójny ze strategią rozwiązywania problemów społecznych Gminy Warlubie.

1. Podstawą działań ujętych w programie są w szczególności regulacje obowiązujących ustaw:

- 1) ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r., poz. 821);
- 2) ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r., poz. 1507 z późn. zm.);
- 3) ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm.).

2. Podstawa prawna działań:

Artykuł 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 u.w.r.s.z.

II. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej

Diagnoza lokalna dotyczy funkcjonalności rodzin zamieszkujących Gminę Warlubie w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Diagnoza została dokonana w oparciu o dane z Urzędu Gminy Warlubie oraz z danych będących w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warlubiu.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warlubiu.

Dla potrzeb Programu opracowano kartę diagnostyczną, w której zawarto informacje podane w tabeli Nr 1.

Tabela nr 1.

Wyszczególnienie	Rok 2019
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	213
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	552
Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego	45
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	7
Liczba dzieci zamieszkujących w Gminie Warlubie 0 - 17 lat	1392
Liczba osób bezrobotnych – zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w tym z prawem do zasiłku	210 z prawem do zasiłku - 23

Z posiadanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warlubiu wynika, że na dzień 31 grudnia 2019 r. Gmina Warlubie liczyła 6444 mieszkańców.

Przyczyny i nasilenie trudnych sytuacji życiowych rodzin, pokazuje tabela nr 2.

Tabela nr 2.

Występujący problem	Liczba środowisk
Ubóstwo	126
Bezrobocie	75
Długotrwała lub ciężka choroba	40
Niepełnosprawność	80
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych – rodzina niepełna	21
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych – rodzina wielodzietna	13
Alkoholizm/ problem alkoholowy	1
Narkomania	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2
Zdarzenia losowe	1

Wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach pomocy społecznej, problemy w sprawach opiekuńczo-wychowawczych pozostają jako główne powody destabilizujące osoby i środowiska rodzinne. W 2019 r. wśród 231 rodzin korzystających z pomocy społecznej, problem bezradności w sprawach opiekuńczych dotyczył 41 rodzin. Inne powody deficytów to m.in. ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warlubiu wynika, że do końca 2019 roku z terenu Gminy Warlubie 13 dzieci umieszczonych zostało w rodzinach zastępczych, a 5 w domach dziecka.

III. Czas realizacji programu

Gminny Program Wspierania Rodziny został opracowany na lata 2020-2022

IV. Odbiorcy programu

Odbiorcami Programu są:

- 1) Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- 2) Dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki,
- 3) Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

V. Cele główne i szczegółowe

Cel główny programu:

Celem głównym Programu jest pomoc dla rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Warlubie w stwarzaniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych.

Cele szczegółowe to:

- 1) podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny;
- 2) wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo w celu przywrócenia prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie;
- 3) podejmowanie działań koordynujących wobec podmiotów zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi;
- 4) pozostawienie dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania;
- 5) współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny;
- 6) wzmacnianie roli i funkcji rodziny;
- 7) wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny;
- 8) podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

VI. Przewidywane efekty realizacji Programu

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być: polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

VII. Realizator programu:

Koordynatorem programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warlubiu w partnerstwie z:

- 1) Placówkami oświatowymi z terenu Gminy Warlubie;
- 2) Urzędem Gminy w Warlubiu;
- 3) Starostwem Powiatowym w Świeciu;

- 4) Policją;
- 5) Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- 6) Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Świeciu;
- 7) Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Świeciu;
- 8) Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej Gminną Przychodnią w Warlubiu;
- 9) Powiatowym Urzędem Pracy w Świeciu;
- 10) Kuratorami Sądowym.

VIII. Zadania w zakresie wspierania rodziny:

Lp.	Nazwa zadania	Partnerzy w realizacji zadania
1.	Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warlubiu
2.	Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego – psycholog, prawnik.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warlubiu
3.	Współpraca i wymiana informacji ze Świetlicami Środowiskowymi	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warlubiu oraz Świetlica Środowiskowa w Lipinkach i Wielkim Komorsku
4.	Finansowanie kosztów pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ponoszonych przez rodziny wspierające.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warlubiu
5.	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warlubiu
6.	Współfinansowanie pobytu dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warlubiu
7.	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnym domu dziecka	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warlubiu
8.	Współfinansowanie pobytu dziecka w regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warlubiu
9.	Współfinansowanie pobytu dziecka w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warlubiu

10.	Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawienie potrzeb związanych z realizacją zadań Radzie Gminy Warlubie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warlubiu
11.	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warlubiu, Policja, Zespół Interdyscyplinarny

Dla realizacji zadań przyjmuje się następujące działania:

1. Pomoc i wsparcie Asystenta Rodziny. Wsparcie Interdyscyplinarne.

W pracy z rodziną ważna jest profilaktyka. Przyjmuje się zatem kluczową rolę asystenta rodziny, którego zadania będą polegały na:

- 1) opracowaniu i realizacji planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- 2) udzielaniu pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 3) udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 4) udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 5) udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 6) wspieraniu aktywności społecznej rodzin;
- 7) motywowaniu członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 8) udzielaniu pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 9) motywowaniu do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 10) udzielaniu wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 11) podejmowaniu działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 12) prowadzeniu indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 13) prowadzeniu dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 14) dokonywaniu okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywaniu tej oceny Kierownikowi GOPS;
- 15) sporządzaniu, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 16) współpracy z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 17) współpracy z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną;
- 18) wykonywaniu innych czynności i obowiązków wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Praca asystenta rodziny polega również na inicjowaniu i rekomendowaniu zadań zespołowych w skład których wchodzić będą m.in. asystent rodziny, pedagog, pracownik socjalny, przedstawiciel policji, kurator sądowy. Praca asystenta rodziny lub zespołu powinna skutkować trafną diagnozą problemów środowiska rodzinnego, ustaleniem spójnego planu

pomocy oraz winna uruchamiać mechanizmy współpracy z właściwymi instytucjami i służbami.

2. Poradnictwo specjalistyczne

Praca z rodziną może być prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, prawnego), treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców, psychoedukacji czy mediacji. Narzędziem wzmocnienia rodziny może być również doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, dbałości o higienę osobistą i otoczenia.

Tam, gdzie jest to możliwe, praca w ramach Programu powinna opierać się o pełną współpracę z rodziną.

Niezwykle ważnym elementem jest również dostęp rodziny do pomocy prawnej, szczególnie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

3. Pomoc w formie rodzin wspierających

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia rodziny i dziecka. Zadania rodziny wspierającej to m.in. pomoc w opiece nad dziećmi, prowadzeniu gospodarstwa domowego, wspólne spędzanie czasu wolnego. Pomoc ta będzie wynikać z przyjętego i zaakceptowanego planu pomocy rodzinie, a realizowana będzie na podstawie zawartej umowy. Rodzina wspierająca może otrzymać zwrot kosztów świadczonej pomocy, co zostanie określone w treści umowy.

W celu podniesienia skuteczności oddziaływania rodzin wspierających, należy zadbać o ich przygotowanie poprzez poradnictwo oraz szkolenie.

4. Partycypacja w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w rodzinie zastępczej.

IX. Źródła finansowania programu:

1. Środki własne Gminy Warlubie
2. Dotacje z budżetu państwa,
3. Środki pozabudżetowe.

X. Monitoring i ewaluacja

Prowadzenie ewaluacji i monitoringu realizacji Programu polega na bieżącym analizowaniu oraz corocznym porównywaniu wartości określonych w Tabeli 1 i 2, danych dotyczących przemocy w rodzinie i umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji czy należy kontynuować konkretne działania, czy je wzmożyć, czy też zmodyfikować.

Raport z ewaluacji i monitoringu programu sporządzany jest przez GOPS w Warlubiu w terminie do dnia 31 marca każdego roku. W przypadku modyfikacji Programu założenia metodologii ewaluacji i monitoringu będą odpowiednio dostosowywane.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 176 ust.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821) do zadań własnych Gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Program zawiera krótki opis rodzin wymagających wsparcia w Gminie Warlubie, cele, zadania i spodziewane efekty. Dokument ten to zbiór działań planowanych do prowadzenia w latach 2020 - 2022, realizujących cel polityki prorodzinnej Gminy, którym jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i funkcjonowania rodziny poprzez wspomaganie jej we wszystkich fazach rozwoju, a szczególnie w sytuacjach trudnych życiowo.

W tym stanie rzeczy, podjęcie uchwały dotyczącej przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Warlubie na lata 2020 – 2022 jest w pełni uzasadnione.

Przewodnicząca Rady Gminy

Maria Jankowska